

Andalúzia pedagógus-továbbképzési rendszere „A képzett pedagógus kulcsszereplője a társadalomnak”

A budapesti Tempus Közalapítvány és az EU támogatásának köszönhetően a szerző egy nemzetközi tanulmányúton képviselte hazánkat és intézményét, a Nyugat-magyarországi Egyetemet a spanyolországi Sevillában. Az angol nyelvű kurzus témája rendkívül izgalmas és aktuális volt. Európa tíz országának oktatási szakemberei a pedagógus-továbbképzés andalúziai rendszerét és a folyamatos továbbképzés pedagógusi szakma megújulására gyakorolt hatását tanulmányozták. Az egyhetes program során óvodákat, iskolákat látogattak meg, találkoztak Sevilla város vezetőivel, továbbá szülőkkel, intézményvezetőkkel, pedagógusokkal és a képzési rendszer szakembereivel. A programot a Sevilla melletti Centro del Profesorado de Castilleja de la Cuesta (CEP) szervezte, amely immár húsz éve irányítja és koordinálja a pedagógusok továbbképzését.

A folyamatos továbbképzés jog és kötelesség

Az andalúziai képzési modell bemutatása és megismerése többek között azért volt igen hasznos, mert nem csupán az új rendszer működését, a jelenlegi állapotokat ismerhettük meg, hanem láthattuk azt a ma is tartó innovációs folyamatot, amelynek lényege: elmozdulni a hagyományos, központi és tanfolyam alapú, materiális képzés irányából egy gyakorlatorientált, a régió intézményeinek kommunikációjára és együttműködésére, a helyi igényekre épülő formális képzés irányába. Ez egy hosszú, szemléletváltást, önálló gondolkodást, kreativitást is igénylő folyamat, amely korántsem ért véget: a szervezők szerint a régió iskoláiban komoly, paradigmaticus változásokat is eredményező folyamatok indultak el, de még nem minden érintett értette meg a változtatás szükséges voltát.

A helyi igényekre, a szükségletekre, a lehetőségekre és kompetenciákra épülő új pedagógus-továbbképzési rendszer formálódik Andalúzia oktatási szektorában. Annyi bizonyos: jól képzett, a legújabb kompetenciákkal, a legfrissebb tudással rendelkező, nyitott és igényes, a kor követelményeivel lépést tartó, tehetséges pedagógus képes új iskolát alkotni.

Az innováció, a továbbképzés legfontosabb területei, melyeket részletesen megismerhettünk Andalúziában:

- a tanári professzió folyamatos fejlesztése; szakmai, módszertani megújulás;

- információs és kommunikációs technológiák széles körű alkalmazása – osztálytermi szinten, a család és az iskola között, a távoktatásban;
- egyenlőség – migráns gyermekek, a gender kérdésköre;
- kétnyelvűség, a korai nyelvfejlés, a hatékony nyelvoktatás megközelítései;
- a béke és a demokrácia gondolata, azok korai megalapozása;
- az oktatási rendszerek folyamatos javítása;
- folyamatos tantervfejlesztés – tematikus, moduláris;
- a tanulás, a tudás új megközelítései; érzelmi intelligencia, szociális kompetenciák;
- inkluzív és holisztikus szemlélet;
- alapkészségek, kulcskompetenciák fejlesztése.

A szakértői tanulmányút lehetőséget biztosított arra, hogy megismerjük a CEP-nek a tanárok folyamatos továbbképzésére, az élethosszig tartó tanulás megszerzésére irányuló munkáját, a képzési célokat, a központ képzési prioritásait, a különféle tevékenységi formákat, az előkészítő munkákat, a CEP vezetőségét, a munkatársakat, a munkamegosztást, továbbá a szervezet önértékelését és szakmai megítélését. Betekinthettünk a tréning gyakorlati megvalósításának folyamatába a központon belül; néhány iskolába kihelyezett képzési alközpontban, valamint az iskolák, osztálytermek szintjén is tanulmányozhattuk a kérdést. Változatos munkaformák segítettek a téma minél alaposabb megismerését és feldolgozását, azaz előadásokat hallgattunk, elsősorban a CEP tevékenységéről és az andalúziai oktatási rendszerről, a helyi és regionális oktatáspolitikáról. Intézménylátogatásokon a képzés gyakorlati megvalósulását kísérhettük figyelemmel. A rövid, tájékoztató jellegű előadásokon és az iskolákban tett sétákon megismerhettük az adott intézményeket, konzultálhattunk igazgatókkal, szakértőkkel, pedagógusokkal, szülőkkel és a szülői szervezetek képviselőivel. Óralátogatásokon nyertünk betekintést a tanítási-tanulási folyamatba, beszélgethettünk tanulókkal. Az intézmények kulturális programokkal is kedveskedtek a vendégeknek.

Iskolarendszer, továbbképzési rendszer

A CEP vezetősége bemutatta a spanyol és az andalúziai oktatási és pedagógus-továbbképzési rendszert. Spanyolország és Andalúzia történetének rövid áttekintése után demográfiai és nyelvi adatokat ismerhettünk meg. Sevilla tekintetében az oktatási hatóságok négy szintje különíthető el: országos minisztérium, regionális hatóság – Andalúzia Oktatási Tanácsa –, élén a főtanácsossal, provinciális szintű oktatási hatóság, valamint a városi hatóság. Az oktatási tevékenységet két alapvető törvény szabályozza: a 2006. évi május 3-i törvény Spanyolországra vonatkozóan, valamint a 2007. évi december 10-i törvény, Andalúzia oktatási

alaptörvénye. A spanyol oktatási szervezet általános és speciális területekre osztható. A törvény az általános intézmények között említi a bölcsődei, az óvodai, az általános iskolai, középiskolai és szakképzési szinteket és az egyetemet. A speciális intézmények között van az állami nyelviskola, a zeneiskolák, a dráma- és tánciskolák, a művészeti iskolák és a felnőttképzési intézmények. A kötelező oktatás 6 éves kortól 16 éves korig tart. Az általános iskola hatosztályos (6–12 év), a középiskola 4 évfolyamos (12–16 év). Erre épülhet a két évfolyamos felső középiskola (bachillerato), az alsófokú szakképzés és a speciális képzés (zene, nyelv, dráma, felnőttképzés). Ezt követően a rendszer három lehetőséget kínál: egyetem, felsőfokú szakképzés, felsőfokú művészeti képzés.

Érdekesség a pedagógusképzés területén, hogy az óvodai és általános iskolai pedagógusok képzési ideje három év, a középiskolai tanároké öt év. A diplomaszerezést követően az iskolába történő felvételt a magánszektorban interjú, az állami szektorban vizsga előzi meg. Minden iskolának rendelkeznie kell továbbképzési tervvel; a képzési tartalom a rendszer elvárásaitól, az iskolai tervektől és az egyéni igényektől egyaránt függ. A folyamatos tanártovábbképzésért a képzési központok (pld. CEP) a felelősek; a képzések tartalmát és formáját a központ szakértői határozzák meg. A képzési formát tekintve vannak kihelyezett iskolai képzések, a központban szervezett kurzusok, szemináriumok, illetve on-line tanfolyamok. A képzésekre általában a tanév folyamán kerül sor, a délutáni vagy az esti órákban. A képzés ingyenes, nem kötelező – elsősorban a szakmai fejlődés, az erkölcsi és anyagi elismerés miatt egyre több pedagógus vállalkozik rá.

Centro del Profesorado de Castilla de la Cuesta (CEP)

A CEP a Regionális Oktatási Minisztérium (Consejería de Educación, Sevilla) felügyelete és irányítás alá tartozó intézmény. Feladata tréningek, továbbképzések tervezése, szervezése, a meglévő programok fejlesztése a régióban. Fő feladata a pedagógusok és az iskolák szakmai fejlődésének elősegítése, az állami fenntartású andalúziai oktatási intézmények szakmai kompetenciáinak fejlesztése, a praxis támogatása. Andalúziában 32 továbbképzési centrum működik; az általunk megismert CEP 38 település 167 iskolájával áll közvetlen kapcsolatban, körülbelül 4500 pedagógus képzési igényeit igyekszik kielégíteni. Cselekvési tervét (elemei: célok, prioritások, tevékenységek, szükségletek, diagnózis, korábbi értékelések) az andalúziai továbbképzési dokumentumok, szabályzatok alapján készíti el. A központ munkáját igazgató és helyettes irányítja, tevékenységüket a tanács (tanárok és a CEP tagjai) felügyeli. A CEP munkáját adminisztrációs személyzettel és továbbképzési-oktatói személyzettel (14 fő) látja el: 2 fő az óvodai, 5 fő az általános iskolai, 5 fő a középiskolai, 1 fő a szakképzési területtel foglalkozik, illetve 1 fő a speciális nevelési és oktatási igényű tanulói területet gondozza. A szervezet a képzési modalitásokat két szintre osztja: folyamatos

tréning (konferencia, kurzus, találkozó, e-tanulás) és önképzés (iskolák közötti projektek, iskolai önképzési formák).

A CEP fő feladatai:

- a pedagógusok szakmai fejlődésének előmozdítása;
- tudástranszfer;
- tanulóközösségek támogatása;
- szakmai találkozóhely;
- segítségnyújtás, kutatási bázis biztosítása;
- oktatási hálózat (network) kiépítése.

A CEP munkájának fő területei, működő projektek:

- Innovatív pedagógiai és módszertani szemlélet megalapozása – Kétnyelvűség – Matematikai, természettudományos képzés;
- Nemi egyenlőség – Békeprojekt;
- Sokféleség és interkulturális figyelem – Speciális igények – Tehetséggondozás – Migráns tanulók;
- A szakképzés megújítása – Szakmai azonosságtudat – jövőorientált szakképzés;
- Team-munka, kooperatív tanulás;
- Önképzés, informális, nonformális tanulás – Tanulás alapú szemlélet;
- Személyes és szakmai fejlődés – érzelmi és szociális intelligencia megalapozása;
- ICT – Szoftvervédelem, információs, kommunikációs eszközök a tanulás folyamatában.

A CEP munkáját egy jól felépített, informatív honlap (<http://www.cepcastilleja.org>) segíti, amely tájékoztatja az érdeklődő pedagógusokat az elérhető tanfolyamokról, oktatási információkat szolgáltat, lehetőség van on-line jelentkezésre, e-tanulásra.

Consejería de Educación, Sevilla (Andalúziai Oktatási Tanács/Minisztérium)

Az „*Andalúzia továbbképzési rendszere, az oktatási szektor adminisztrációja*” című előadásra az Andalúzia Tanács épületében került sor. A tanulmányút résztvevőit az oktatási főtanácsos köszöntötte, majd Manuela Matas Llorente intézeti tréner mutatta be a tanács és az oktatási egység működését. Andalúzia lakossága 8,2 millió fő, területe 87 268 km². A tartományban 1,7 millió általános és középiskolai tanuló él, az ötezer iskolában 114 000 tanár dolgozik. A GDP-ből 4,79 %-ot oktatásra fordítanak. A tanárok képzéséért felelős intézet felügyeli és irányítja a pedagógusok alap- és továbbképzését. Központi tanterv és regionális tervek alap-

ján dolgoznak. A frissdiplomás pedagógusok egy évig mentor felügyeletével és irányításával végzik iskolai munkájukat, majd egy komplex vizsga letétele után nyerik el a képesített tanári státuszt. Andalúziában 480 tréner képezi a pedagógusokat. Kiválasztásuk szigorú követelmények alapján történik. A pedagógusok továbbképzése nem kötelező, de a szakmai karrier, az elismerés, a kedvezőbb jövedelmi viszonyok miatt évente a tanárok, tanítók 68 %-a részt vesz valamilyen továbbképzésben. Az oktatási tanács elkötelezett a kompetencia alapú képzési programok, a tanári praxis megújítása, továbbá a szakma presztízsének emelése mellett.

A program eredményei

Tanulmányutamon példaértékű, alapos, gyakorlatorientált és problémacentrikus továbbképzésen vehettem részt. A kurzus egyik legnagyobb előnye a jó példák megismerésére alapozott tematika – a résztvevők nem csupán beszéltek a folyamatos pedagógus-továbbképzés szükségességéről, a tanulás új szemléletéről, hanem az iskolalátogatásokon meg is élhettük a továbbképzés, az innováció, a közös gondolkodás, az együttműködés nyújtotta élményeket. A folyamatos képzés, önképzés gondolata az oktatásban, az élethosszig tartó tanulás korunk igen jelentős paradigmái, melyek nélkül ma már elképzelhetetlen a pedagógusképzés és -továbbképzés, valamint a felnőttoktatás tartalmi megújítása. A tanulmányút előadásain, az intézménylátogatások során, a szakemberekkel folytatott személyes konzultációkon megszerzett ismereteket és a kurzuson résztvevő kollégák részéről bemutatott képzési tartalmakat, stratégiákat és módszereket, tanulásszervezési eljárásokat hasznosítani tudom felsőoktatási, pedagógusképzési és -továbbképzési munkámban. Párhuzamok és jelentős különbségek egyaránt megfigyelhetők a különböző országok továbbképzési rendszere között.

Minden résztvevő ország képviselője egyetértett ugyanakkor abban, hogy a magasan képzett pedagógus kulcsszereplője egy ország fejlődésének, és az alábbi képzési területek prioritást élveznek a továbbképzési rendszerekben: új tanítási módszerek, tanulni tudás; cselekvő tanulás, képességfejlesztés; aktív tanulás a didaktikus tanítás helyett; a projektpedagógia alkalmazása; tapasztalatszerzés, élményközpontú tanulás; a motivációs bázis fejlesztése; inkluzív szemlélet, interkulturalitás.

Óvodapedagógus, kisgyermeknevelő szakos hallgatók képzésében is részt veszek, ezért külön öröm volt számomra, hogy a kurzuson az iskolai képzést megelőző pedagógiai szakasz (1–6 év) bemutatása domináns szerepet kapott. A korai nyelvfejlesztésre, a kétnyelvűség működésére rendkívül jó példákat láttam. Egyetemünkön az óvodapedagógus-képzésben a korai nyelvfejlesztés, az angol nyelv az óvodában specializáció kiemelt szerepet kap, így tapasztalataimat be tudom építeni oktató munkámba. A Primary School Maestra Natalia Albanes intéz-

ményben a konstruktív nevelés, a cselekvésbe ágyazott tanulás fontos alapelv, az idegen nyelvi tanulás a gyermekek aktivitására és kooperációjára épül. A nevelő elismeri a nem formális tanulást, a gyermeki tapasztalat útján szerzett tudást. A gyermekek közötti sokféleség nem csupán különbözőséget, hanem sok esetben hasonlóságot is jelent – erre építik a tanulási folyamatot. Minden gyermek egyéni módon fejezi ki önmagát, de sok a hasonlóság, a közös élmény, a hasonló tapasztalat. Az intézmény nem csupán a képességbeli különbözőségekre kíván koncentrálni, de nagyra értékeli a gyermek létezését és interakcióit. Jó példákat láttam a gyermeki tapasztalatra, a cselekvésre, a játékra és a projektpedagógiára épülő nyelvelsajátításra.

A kulturális események közül emlékezetes élmény marad az Alcazar (a királyi palota), a sevillai székesegyház megtekintése, a barangolás Italica romjai között. Az óváros egyik XVII. századi házának udvarán bemutatott flamenco műsor, a belváros építészeti különlegessége, lüktető élete, zenéje, hangulata, a búcsúest a régió ételspecialitásaival, mind-mind felejthetetlen részei a tanulmányútnak. Az andalúz emberek vendégszeretete megható.

További információk

www.cepcastilleja.org

www.iescamas.com

www.iescavaleri.com

www.juntadeandalucia.es

www.ceipginerdelosrios.com